

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ
И ПОСЛОВНЕ ИНФОРМАТИЧАРЕ-СИРМИЈУМ**

**МАСТЕР РАД
РАЗВИЈАЊЕ МЕДИЈСКЕ ПИСМЕНОСТИ РОДИТЕЉА ДЕЦЕ
ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА**

Ментор:
ДР СЛАЂАНА МИЛЕНКОВИЋ

Студент:
НАТАША СТЕВАНИЋ
4/2023 -М

Сремска Митровица, 2025.

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ
И ПОСЛОВНЕ ИНФОРМАТИЧАРЕ-СИРМИЈУМ**

**МАСТЕР РАД
РАЗВИЈАЊЕ МЕДИЈСКЕ ПИСМЕНОСТИ РОДИТЕЉА ДЕЦЕ
ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА**

Ментор:
ДР СЛАЂАНА МИЛЕНКОВИЋ

Студент:
НАТАША СТЕВАНИЋ
4/2023 -М

Сремска Митровица, 2025.

ТЕМА РАДА:

Развијање медијске писмености родитеља деце предшколског узраста

ПОДАЦИ О СТУДЕНТУ:

Презиме, име једног родитеља, име: Стеванић Никола Наташа

Адреса: Константина Трумића 8, Сремска Митровица

Број телефона: 064/4936393

e-mail: raca.natasa22@gmail.com

Број индекса: 4/2023-М

Студијски програм: Струковни мастер васпитач

ПАДАЦИ О МЕНТОРУ:

Проф. Др Слађана Миленковић, професор струковних студија у Високој школи струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре-Сирмијум, у Сремској Митровици. Српска књижевница, професорица и новинарка завршила је Одсек за југословенску књижевност и српскохрватски језик на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду (1998) где је потом магистрала и докторира у области српске књижевности.

УСТАНОВА У КОЈОЈ ЈЕ ОБАВЉЕНО ИСТРАЖИВАЊЕ:

Истраживање је обављено у Предшколској установи „Пчелица“ у Сремској Митровици, објекат „Бубамара“.

САЖЕТАК

Овај рад истражује медијску писменост родитеља деце узраста од 4 до 6 година, са фокусом на пет кључних питања: како родитељи процењују своју медијску писменост; који су најчешћи облици медијске потрошње у породичном окружењу; како приступају селекцији и контроли медијских садржаја; у којој мери осећају потребу за додатном едукацијом; и какву улогу имају предшколске установе и стручни сарадници у подршци родитељима. Истраживање је спроведено у ПУ „Пчелица“, објекат „Бубамара“, на узорку од 88 родитеља, применом анкетног упитника. Допунски увиди добијени су анкетом са логопедом и педагогом, као и полуструктурисаним интервјуима са пет васпитача.

Резултати показују да родитељи препознају значај медијске писмености, али често немају јасно дефинисане критеријуме за селекцију медијских садржаја, нити довољно знања о њиховом утицају на децу. Истовремено, исказују висок степен заинтересованости за едукацију у овој области. Стручни сарадници и васпитачи уочавају све израженије последице претеране и непримерене употребе медија на језички и социјални развој деце, али и истичу недостатак системске подршке и организованих едукативних активности.

На основу добијених података, предложене су мере подршке у виду радионица, саветовалишта, дигиталних ресурса и јачања сарадње између породице и вртића. Рад истиче значај стварања системских образовних програма за родитеље, као и јачање улоге предшколских установа у развоју медијске писмености.

Кључне речи:

- медијска писменост
- родитељи
- предшколско васпитање
- дете и медији
- образовање родитеља
- дигитални медији
- критичко мишљење

САДРЖАЈ

1. УВОД.....	7
2. ТЕОРИЈСКИ ДЕО РАДА.....	11
2.1. Развој медијске писмености код одраслих	11
2.2. Преглед националних и међународних стратегија у развоју медијске писмености одраслих	12
2.3. Разликовање између медијске, дигиталне и информатичке писмености.....	13
2.4. Улога родитеља у развоју медијске писмености код деце	16
2.5. Утицај родитељских стилова на медијску писменост деце.....	18
2.6. Медијска писменост као одговорност родитеља.....	20
2.7. Медијска едукација у породичном контексту	22
2.8. Улога предшколске установе и стручних сарадника (педагога, логопеда) у подршци родитељима	23
2.9. Како родитељи могу бити модел за децу у контексту медијског понашања.....	24
3. МЕТОДОЛОШКИ ДЕО РАДА	26
3.1. Предмет истраживања	26
3.2. Циљеви и задаци истраживања	26
3.2.1. Истраживачка питања	27
3.3. Контекст и узорак истраживања	27
3.4. Метода, технике и инструменти истраживања.....	28
3.5. Динамика истраживања	29
4. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА	31
4.1. Анализа одговора родитеља деце предшколског узраста	31
4.2. Анализа одговора педагога предшколске установе	43
4.3. Анализа одговора логопеда предшколске установе	44
4.4. Анализа полуструктурираних интервјуа са васпитачима	46
5. ДИСКУСИЈА	48
5.1. Тумачење резултата у контексту постојећих теоријских истраживања	48
5.2. Тумачење резултата у контексту постојећих теоријских истраживања	48

5.3. Потреба за имплементацијом образовних програма за родитеље	49
5.4. Могућности за даљи развој медијске писмености код родитеља	50
5.5. Могући изазови и препреке у имплементацији.....	51
6. ЗАКЉУЧАК	53
ЛИТЕРАТУРА	55
ПРИЛОЗИ.....	58

1. УВОД

Појам медијске писмености односи се на скуп вештина, знања и способности које омогућавају појединцима да ефикасно приступају, анализирају, процењују и креирају медијске садржаје у различитим облицима и форматима (текст, слике, видео, звук) и кроз различите медије (тв, радио, интернет, друштвене мреже), (Livingstone & Helsper, 2007; Hobbs, 2010). Медијска писменост није само способност да се конзумирају медији, већ и да се критички размишља о утицају тих медија на друштво и појединца (Potter, 2004). Медијска писменост је постала нарочито важна у савременом друштву због велике количине информација које долазе путем интернета и друштвених мрежа, а чија тачност и веродостојност нису увек јасно дефинисани.

Кључне компоненте медијске писмености:

1. Разумевање медијских садржаја: способност да препознамо и интерпретирамо поруке које долазе кроз различите медије, укључујући традиционалне медије (као што су ТВ и новине) и нове медије (интернет, друштвене мреже, видео платформе).
2. Критичко размишљање: способност да анализирамо медијске поруке, да разумемо које информације су објективне, а које могу бити субјективне, манипулативне, или чак лажне (нпр. у контексту лажних вести или пропаганде).
3. Способност креирања медијског садржаја: медијска писменост такође укључује способност да стварамо и делимо медијске садржаје, уз поштовање етичких стандарда и одговорно понашање, како у контексту приватности, тако и у контексту поштовања других.
4. Спознаја о утицају медија на друштво: разумевање како медији обликују наше ставове, вредности, понашање и начин живота, као и утицај који медији имају на културолошке, социјалне и политичке процесе.
5. Безбедност у медијима: способност да се препознају и избегавају ризици у медијском окружењу, као што су дигитална зависност, сајбер насиље, манипулисање информацијама и непримерени садржаји.

Дакле, медијска писменост је вештина која обухвата анализу, критику, креативност, и одговорност у медијском окружењу. За родитеље, медијска писменост не значи само разумевање медијских садржаја које конзумирају њихова деца, већ и способност да учине одговорне одлуке у вези са избором садржаја за своју децу, да препознају потенцијално штетне утицаје медија, и да активно учествују у образовању своје деце о критичком приступу медијима.

Медијска писменост постаје кључна компетенција у савременом друштву, јер дигитални медији играју значајну улогу у животима људи свих узраста, а посебно деце. Родитељи који имају децу предшколског узраста су први и најважнији модел у процесу развоја медијске писмености, али и они који најчешће имају ограничено знање о томе како медији могу утицати на развој њихове деце. У периоду када се дете налази у раним фазама развоја, медијски садржаји који долазе из телевизије, интернета или мобилних апликација могу имати значајан утицај на њихов когнитивни, емоционални и социјални развој. Пошто деца у овом узрасту нису у стању да сама процењују квалитет и последице медијских садржаја, улога родитеља је кључна у формирању здравих медијских навика и у том смислу родитељи треба да буду упознати са dobrим праксама у коришћењу медија. Родитељи који су медијски писмени могу бити бољи у одабиру садржаја који су безбедни и развојно погодни за децу (Warren, 2001). Могу их научити како да разликују рекламе од стварних информација као и да боље разумеју оно што деца виде у медијима и помажу им у обради тих информација, да имају здрав однос према медијима.

У случају истраживања о медијској писмености родитеља деце предшколског узраста, мој циљ је да детаљно анализирам и разјасним ниво медијске писмености међу родитељима и како она утиче на развој њихове деце. Кључно је истражити тренутну свест и разумевање родитеља о важности медијске писмености и њеној улози у расту и развоју деце. Такође, желим испитати колико родитељи препознају и разумеју утицај медија на своју децу, као и њихову способност да контролишу негативне ефекте медијских садржаја.

Поред тога, истражићу које су најчешће стратегије и праксе које родитељи примењују када је у питању медијско образовање и употреба медија са својом децом. Ово укључује анализу тога како родитељи регулишу свакодневну употребу медија, како постављају

правила у вези са временом проведеним пред екранима и како бирају типове садржаја који су прикладни за децу предшколског узраста.

Један од кључних аспеката истраживања биће идентификација препрека на које родитељи наилазе у покушају да развију медијску писменост код своје деце. Ово може обухватити факторе као што су недостатак времена, недостатак едукативних ресурса или несвесност о потенцијалним негативним последицама нерегулисаног конзумирања медијских садржаја. Разумевање тих препрека помоћи ће ми да створим ефикасније стратегије за подршку родитељима. У складу са тим, у истраживању су постављена следећа истраживачка питања:

1. Како родитељи деце предшколског узраста процењују своју медијску писменост?
2. Који су најчешћи облици медијске потрошње у породичном окружењу?
3. Како родитељи приступају селекцији и контроли медијских садржаја које деца конзумирају?
4. У којој мери родитељи осећају потребу за додатном едукацијом о медијима и медијском васпитању?
5. Каква је улога предшколске установе и стручних сарадника у подршци родитељима у области медијске писмености?

На основу добијених резултата, мој циљ је да развијем конкретне препоруке и стратегије за побољшање медијске писмености међу родитељима. Предложићу нове образовне иницијативе, радионице или материјале који могу помоћи родитељима да ефикасније управљају изазовима са којима се сусрећу у погледу медијске писмености и безбедности своје деце.

Значај истраживања које спроводим је од кључне важности, јер објашњава зашто је ова тема релевантна и како ће резултати истраживања допринети друштву, образовном систему и самим родитељима. Медији, посебно дигитални, играју велику улогу у формирању ставова, понашања и вредности деце. Развијањем медијске писмености код родитеља могуће је значајно допринети заштити деце од негативних утицаја, као што су насилни садржаји, дезинформације и манипулативни маркетинг. Ово истраживање

омогућава родитељима да стекну знање које им помаже да препознају потенцијалне ризике медијских садржаја и да предузму одговарајуће мере заштите своје деце.

Такође, савремени родитељи суочавају се с новим изазовима у процесу одгајања деце у дигиталном друштву. Медијска писменост даје им алате и ресурсе који им омогућавају да доносе информисане одлуке о употреби медија. Ово истраживање има за циљ да оснажи родитеље да постану „медијски ментори“ својој деци, кроз боље разумевање како медији функционишу и како могу поставити јасна правила и границе у употреби медија.

Резултати истраживања могу допринети развоју образовних програма и материјала који ће помоћи родитељима да ефикасно пренесу медијску писменост својој деци, као што су радионице, водичи или апликације. Ови образовни ресурси могу побољшати образовни систем и понудити родитељима боље ресурсе за заштиту и образовање своје деце.

Развијање медијске писмености код родитеља доприноси ширем друштвеном циљу – стварању одговорне, критички освешћене и дигитално писмене популације. Едукација родитеља о медијима може бити темељ за друштвене промене које ће у будућности поставити критичко размишљање о медијима као кључну вештину за све генерације.

2. ТЕОРИЈСКИ ДЕО РАДА

2.1. Развој медијске писмености код одраслих

Развој медијске писмености код одраслих је важан из више разлога:

- 1. Критичко разматрање информација** – одрасли треба да умеју да процене и анализирају информације које добијају из медија, како би избегли дезинформације и манипулације (Milenković, 2023b).
- 2. Боље разумевање медијских порука** – медијска писменост помаже у разумевању начина на који медији обликују јавне и личне ставове (Lemish, 2008).
- 3. Заштита од негативних утицаја** – свесни корисници медија могу избећи штетне ефекте насилних, дискриминаторских или нетачних садржаја (Milenković & Ristić, 2023).
- 4. Активно учешће у друштвеном животу** – медијски писмени одрасли боље разумеју медијску продукцију и могу свесно учествовати у друштвеним процесима (Milenković, 2022).
- 5. Подршка безбедности и приватности** – развијена медијска писменост подржава заштиту личних података и безбедно коришћење интернета (Milenković et al., 2023a).

Развијена медијска писменост јача способност одраслих да доносе информисане одлуке и активно учествују у савременом друштву.

Фактори који утичу на развој медијске писмености код одраслих:

1. Образовање

Формално и неформално образовање имају кључну улогу. Курсева и семинара који се фокусирају на медијску анализу, дигиталну писменост и критичко мишљење све је више (Janković & Dmitrić, 2011).

2. Доступност ресурса и технологије

Приступ интернету, уређајима и образовним платформама директно утиче на развој медијске писмености (Milenković et al., 2024).

3. Улога породице и заједнице

Породица и локална заједница могу подржати развој медијске писмености кроз разговор, заједничко коришћење медија и критичку интерпретацију садржаја (Milenković, Dražić & Ristić, 2023).

4. Стална едукација и освежавање вештина

Због брзих технолошких промена, потребно је стално унапређивати медијске компетенције (Milenković, 2023a).

Медијска писменост одраслих доприноси информисаном, одговорном и етичком понашању у дигиталном окружењу. У свету у коме доминирају нови медији, континуирано развијање ових вештина постаје нужност (Milenković & Ristić, 2024).

2.2. Преглед националних и међународних стратегија у развоју медијске писмености одраслих

UNESCO у својим стратешким документима медијску и информациону писменост (MIL – *Media and Information Literacy*) препознаје као једно од кључних људских права у савременом дигиталном друштву (UNESCO, 2011). Развијен је Глобални оквир компетенција за MIL који обухвата критичко разумевање медија, активно и етичко учешће у медијском простору и развој дигиталних вештина. Посебан акценат стављен је на образовање наставника, едукацију одраслих и подршку развоју националних политика медијске писмености.

Европска комисија медијску писменост третира као један од основних елемената дигиталних компетенција за све грађане. Стратегије попут *Digital Education Action Plan*

2021–2027 и иницијативе као што је *European Media Literacy Week* имају за циљ оснаживање становништва за критичко размишљање, препознавање дезинформација и активно учешће у дигиталном окружењу (European Commission, 2020). Посебан акценат стављен је на подршку локалним заједницама кроз програме који се спроводе у сарадњи са библиотекама, школама и организацијама цивилног друштва.

Национални контекст – Србија

У Србији је медијска писменост препозната као приоритет у оквиру стратегије дигитализације и образовања, али су активности усмерене на одрасле грађане и даље ограничене. Регулаторно тело за електронске медије (РЕМ) и Министарство културе и информисања спроводили су кампање и објављивали едукативне материјале, али системска подршка образовању одраслих на пољу медијске писмености тек треба да се развије (Миленковић, 2022; Миленковић, 2023). Потребно је више програма на локалном нивоу, као и сарадње са медијским кућама и предшколским установама, који би интегрисали медијску писменост у формално и неформално образовање одраслих.

2.3.Разликовање између медијске, дигиталне и информатичке писмености

Медијска, дигитална и информатичка писменост су три кључне области које се преплићу, али се разликују у својој дефиницији, фокусу и примени. Свака од ових врста писмености одражава специфичне вештине потребне за функционално сналажење у модерном свету. Иако се ове области често користе заједно, важно је разумети њихове разлике:

❖ Медијска писменост у савременом друштву

У дигиталном добу, медијска писменост постаје још важнија због огромне количине информација која је доступна путем интернета и друштвених мрежа. Деца, адолесценти и одрасли су често изложени великим количинама информација које могу бити нетачне, манипулативне или чак опасне. У том контексту, медијска писменост постаје кључна за разумевање како медији функционишу и како да се користи дигитално окружење на

сигуран и одговоран начин. За родитеље, медијска писменост значи да они морају бити у стању да препознају садржај који њихова деца конзумирају и да им помогну да развију критички приступ према медијима. Такође, медијска писменост омогућава родитељима да створе сигурније и образовније окружење за своју децу у дигиталном свету. Медијска писменост је вештина која се развија током живота и која омогућава појединцима да се сналазе у сложенем медијском окружењу (UNESCO,2011), препознају вредност и опасности које медији доносе, те да активно учествују у друштвеном и културном животу кроз медије.

❖ **Дигитална писменост**

Дигитална писменост се односи на способност коришћења дигиталних технологија, алата и платформи за приступ, комуникацију, интеракцију и креирање садржаја у дигиталном окружењу (European Commission, 2020).

Кључне вештине:

- Употреба дигиталних алата и уређаја: способност да се користи широк спектар дигиталних технологија, као што су рачунари, паметни телефони, таблет уређаји, софтвер и апликације.
- Комуникација и сарадња онлине: способност ефикасне комуникације путем и-мејла, друштвених мрежа, видеопозива и других дигиталних платформи.
- Сигурност на интернету: Разумевање како се заштитити од онлајн претњи, крађе идентитета и како заштитити личне податке.

❖ **Информатичка писменост**

Информатичка писменост се односи на способност разумевања и примене основних вештина у раду са рачунарским системима и софтверима, као и у разумевању технологија које покрећу рачунарске системе.

Кључне вештине:

- Разумевање рачунарских система: познавање основних принципа рачунарске технологије, оперативних система, хардверских и софтверских ресурса.
- Креација и употреба софтверских алата: способност коришћења апликација као што су текст процесори, прорачунске табеле, презентацијски софтвер и друге пословне апликације.
- Аналитичке вештине: разумевање како користити рачунар и технологију за решавање проблема, анализу података и креирање нових решења (Eshet-Alkalai, 2004).

Табела 1: Кључне разлике између медијске, дигиталне и информатичке писмености

Кључне разлике између медијске, дигиталне и информатичке писмености			
Особина	Медијска писменост	Дигитална писменост	Информатичка писменост
Фокус	Критичко разумевање медијских садржаја и њиховог утицаја.	Употреба дигиталних алата и технологија за комуникацију и интеракцију.	Разумевање и коришћење рачунарских система и софтверских алата.
Вештине	Анализирање, интерпретација, креација и процена медијских порука.	Коришћење интернета, друштвених мрежа, апликација и дигиталних уређаја.	Разумевање рачунарских система, рад са софтверима и решавање проблема.
Примена	Препознавање лажних вести, манипулација у медијима, критичко конзумирање медијских садржаја.	Комуникација онлајн, управљање дигиталним алатима, заштита на интернету.	Коришћење апликација као што су Word, Excel програмирање и основно решавање техничких проблема.

Медијска писменост је више везана за критичко разумевање и анализу медијског садржаја и његових утицаја на друштво и појединца. Дигитална писменост се односи на употребу дигиталних алата и технологија за комуникацију, приступ информацијама и

интеракцију у дигиталном окружењу. Информатичка писменост је везана за разумевање рачунарских система и технологија, као и за практичне вештине у раду са софтверима и решавању техничких проблема.

Иако се ове врсте писмености преплићу, свака од њих има свој специфичан фокус, а све заједно чине основу за ефективно сналажење у савременом дигиталном свету.

2.4. Улога родитеља у развоју медијске писмености код деце

Улога родитеља у развоју медијске писмености код деце предшколског узраста је кључна, јер родитељи имају велики утицај на почетни облик разумевања и коришћења медија код своје деце. С обзиром на то да деца у данашњем дигиталном добу одрастају окружена медијима, родитељи морају бити активни учесници у процесу развоја медијске писмености, како би деца развила одговоран, критички и безбедан однос према медијима (Livingstone & Byrne, 2018; Milenković et al., 2023).

Како родитељи могу допринети развоју медијске писмености код деце:

1. Успостављање здравих медијских навика

- Ограничавање времена пред екраном: постављање јасних граница у вези са временом које деца проводе испред телевизора, рачунара, таблета или паметних телефона (American Academy of Pediatrics, 2016). Препоручује се да деца до 2 године уопште не користе екране, док старија деца могу користити технологију, али у одређеним временским оквирима.
- Избор одговарајућих садржаја: родитељи могу одабрати садржаје који су едукативни, одговарајући узрасту и који подстичу креативност, учење и развој, као што су едукативне емисије, књиге, игре и апликације.

2. Критички приступ медијским садржајима

- Разговори о садржају: родитељи могу помоћи деци да развију критичко разумевање медијских садржаја. То подразумева објашњавање шта је стварно, а шта је измишљено, као и разумевање намере иза одређених медијских порука (реклама, филмова, цртаних филмова).
- Препознавање стереотипа и негативних приказа: помозите деци да препознају како медији могу користити стереотипе, како приказују улоге мушкараца и жена, расну или културну разноликост, и како се то може разликовати од стварног живота. Ове дискусије помажу деци да развију етички и одговоран приступ према медијима.

3. Развијање дигиталних вештина

- Безбедност на интернету: од најранијих година родитељи могу упутити децу на то како да користе дигиталне уређаје на сигуран начин. Објашњавање основних принципа заштите приватности, као и упознавање са ризицима интернета (као што су онлајн насиље и непримерени садржаји) од најранијег узраста.
- Подстицање креативности: помоћу медија, родитељи могу подстакнути децу на креативну продукцију садржаја (нпр. цртање, прављење видеа или музике), а не само пасивну конзумацију. То може укључивати коришћење апликација за креацију и учење.

4. Едукација кроз игре и интерактивне активности

- Медијске игре и едукативне апликације: постоје многе едукативне игре и апликације које могу помоћи деци да развију своје вештине решавања проблема, логичког размишљања, језика и комуникације. Родитељи могу користити ове алате да обогате образовни процес.
- Заједничке активности: укључивање у активности које укључују медије (као што је заједничко гледање филмова, читање прича или гледање образовних садржаја) може помоћи у развоју вештина анализе, коментарисања и интерпретације садржаја. На овај начин, родитељи могу водити децу кроз разумевање онога што гледају.

5. Постављање добрих узора

- Родитељи као модели понашања: деца уче од својих родитеља, па је важно да родитељи буду пример одговорне употребе медија. (*Milenković et al., 2024; Holloway et al., 2013*). Ово укључује постављање примереног понашања у погледу коришћења технологије, одговорног дељења информација на друштвеним мрежама и способности за препознавање дезинформација.
- Развијање емпатије и одговорности: родитељи могу учити децу како да буду одговорни и емпатични према другима на интернету, укључујући понашање према пријатељима и вршњацима, као и препознавање онлајн насиља и заштиту од њега.

6. Разумевање улоге медија у свакодневном животу

- Разговори о утицају медија: помоћу разговора о томе како медији обликују мишљења и ставове у друштву, родитељи могу помоћи деци да схвате улогу медија у обликовању њихове свакодневне реалности, као и последице прекомерне изложености медијским садржајима.
- Подстицање баланса у животу: родитељи могу учити децу како да балансирају време проведено онлајн и офлајн, подстичући физичке активности, друштвене игре, читање књига и друге активности које нису везане за екран.

2.5. Утицај родитељских стилова на медијску писменост деце

У литератури се родитељски стилови најчешће класификују на четири главна типа (Baumrind, 1991), при чему сваки има различите последице по медијске навике и критичко размишљање код деце:

1. Ауторитативни стил (топао и захтеван)

- Родитељи постављају јасна правила, али су отворени за комуникацију.

- Утицај на медијску писменост: Најпозитивнији утицај – деца имају границе у коришћењу медија, али и подршку да критички анализирају садржаје. Често прате медије заједно са дететом и разговарају о значењу садржаја.

2. Ауторитарни стил (строг и мање топао)

- Родитељи намећу правила без објашњења и дискусије.
- Утицај: Могу смањити употребу медија, али без развоја критичке писмености – деца могу постати пасивни конзументи када нема надзора, без способности процене квалитета садржаја.

3. Пермисивни (либерални) стил (топао и мање захтеван)

- Родитељи ретко ограничавају или регулишу медијске навике, али показују топлину.
- Утицај: Висок степен излагања медијима без јасних смерница; деца често сама бирају садржаје, што може довести до некритичке конзумације и навика зависности од екрана.

4. Незаинтересовани (индиферентни) стил (мање топао и не укључује се)

- Недостатак правила и емоционалне подршке.
- Утицај: Најнегативнији – деца имају неконтролисан приступ медијима, често без икаквог надзора или разговора о садржају.

Разумевање родитељских стилова је кључно за развој стратегија едукације родитеља у области медијске писмености. Програме подршке треба прилагодити различитим типовима родитеља – од оних који већ практикују активну медијску едукацију, до оних којима је потребна основна подршка у успостављању граница и комуникације о медијима са децом. У том контексту, важну улогу имају и предшколске установе и стручни сарадници који могу помоћи родитељима да унапреде свој стил васпитања у дигиталном добу.

Табела 2: Типови родитељских стилова

(Baumrind, 1991; Lemish, 2008; Holloway, Green & Livingstone, 2013)

Родитељски стил	Карактеристике	Утицај на медијску писменост деце
Ауторитативни	Топли, али доследни; постављају правила и објашњавају	Позитиван утицај – границе, критичко размишљање, разговор о медијима
Ауторитарни	Строги, ниска емоционална подршка	Слабија критичка писменост; ограничавање без разумевања садржаја
Пермисивни (либерални)	Топли, али без ограничења	Неконтролисана употреба медија; мањак смерница за квалитетан избор садржаја
Незаинтересовани	Недостатак надзора и комуникације	Најнегативнији утицај – дете препуштено медијима без подршке и надзора

2.6. Медијска писменост као одговорност родитеља

Медијска писменост представља важну одговорност родитеља, јер имају кључну улогу у формирању медијског света своје деце. То подразумева:

1. Заједничка употреба медија: родитељи треба да активно учествују у медијском животу своје деце, помажући им да разумеју разлику између истинитих и лажних информација, као и између забаве и образовања. Они могу заједно са децом гледати емисије, читати књиге или користити интернет и разговарати о садржајима које су видели.
2. Заштита од штетног садржаја: родитељи имају одговорност да своју децу заштите од неприкладних или опасних садржаја, као што су насилне сцене, негирање истине, или

садржаји који могу утицати на емоционални развој. Ово подразумева и постављање филтера на интернету или контролу садржаја на телевизији.

3. Разумевање утицаја медија: родитељи треба да буду свесни утицаја који медији имају на развој деце, као и на формирање њихових ставова и понашања. Медији могу обликовати идеале лепоте, вредности и социјалне норме, те родитељи треба да помогну деци да разумеју те утицаје (Lemish, 2008).

4. Подстицање критичког размишљања: родитељи који развијају медијску писменост у својој деци помажу им да науче како да разликују различите врсте медија (реклама, новински чланци, друштвене мреже) и да развију критички став према информацијама које добијају (UNESCO, 2021; Livingstone & Byrne, 2018).

5. Учење одговорности на интернету: медијска писменост укључује и разумевање како се понашати на интернету. Родитељи треба да науче децу о важности приватности, безбедности и етике, као и како да избегну опасности попут дигиталног насиља или дељења личних података (American Academy of Pediatrics, 2016).

6. Подршка у развоју дигиталних вештина: родитељи имају одговорност да деци пруже основне дигиталне вештине, као што су како безбедно користити технологију и како разликовати поуздане од непоузданих извора информација.

Медијска писменост као одговорност родитеља није само упутство како да дете користи технологију, већ и развијање свести о томе како медији обликују децје разуме и ставове. Родитељи који активно учествују у медијском животу своје деце могу им помоћи да постану одговорни и критички оријентисани медијски корисници.

2.7. Медијска едукација у породичном контексту

У литератури се све чешће појављује појам медијска едукација у породици (*family media education*), који подразумева низ активности, вредносних оријентација и комуникацијских образаца унутар породице који утичу на медијско понашање детета.

Педагошки аспект

Из педагошког угла, медијска едукација у породици подразумева активно учешће родитеља у медијском васпитању: од селекције медијских садржаја, праћења временаведеног испред екрана, до развоја критичког мишљења код деце. Истраживања показују да су деца чији родитељи активно учествују у медијском животу деце – постављају питања, разговарају о садржајима, објашњавају симболе и етичке поруке – медијски писменија и отпорнија на штетне утицаје (Lemish, 2008; Milenković & Ristić, 2023).

Правни аспект

У већини европских држава, укључујући Србију, родитељи имају законску одговорност да штите најбоље интересе детета, укључујући и дигиталну безбедност. Националне стратегије и закони попут Закона о основама система образовања и васпитања препознају улогу породице у медијској едукацији (European Commission, 2021; Milenković, 2022).

Према препорукама UNESCO-а и Европске комисије (UNESCO, 2021; European Commission, 2021), родитељима је потребна системска подршка – кроз приручнике, саветовалишта и програме едукације – како би могли ефикасно реаговати на изазове дигиталног доба.

2.8. Улога предшколске установе и стручних сарадника (педагога, логопеда) у подршци родитељима

Улога предшколске установе у развоју детета није ограничена само на образовно-васпитни рад са децом, већ укључује и значајну подршку породицама. Сарадња предшколске установе и родитеља представља кључни фактор у обезбеђивању свеобухватног развоја детета, а стручни сарадници, као што су педагози и логопеди, имају посебну улогу у овом процесу.

Партнерски однос између родитеља и установе базира се на узајамном поверењу, отвореној комуникацији и заједничком циљу – подршци оптималном развоју детета. Педагози, као непосредни координатори рада у групама, редовно комуницирају са родитељима путем индивидуалних разговора, родитељских састанака и различитих облика едукације. Логопеди у оквиру својих интервенција, поред рада са децом која имају говорне потешкоће, такође пружају савете родитељима о значају квалитетне вербалне комуникације и потенцијалним утицајима медијских садржаја на језички развој детета. (Vasić, 1968)

Предшколске установе нуде бројне могућности за едукацију родитеља, укључујући тематске радионице, информативне материјале у родитељским кутцима, као и индивидуалне консултације. У оквиру ових активности, битно је оснажити родитеље да развију критичко размишљање о медијским садржајима којима су изложена њихова деца, као и да усвоје стратегије за контролу времена проведеног испред екрана. Примери добре праксе, као што је сарадња ПУ „Пчелица“ са Фондацијом „Новак Ђоковић“ у оквиру програма „Подршка, не перфекција“, указују на значај унапређења сарадње и подршке родитељима у дигиталном добу. (Novak Đoković Foundation, 2024).

Такође, предшколске установе имају образовну улогу у развоју медијске писмености код деце. Кроз креиране програме и активности подстиче се развој критичког односа према медијским садржајима, као и комуникација оним што деца виде и слушају.

Ово је важан аспект у изградњи здравих медијских навика и код деце и код њихових родитеља.

Ипак, у пракси постоје бројни изазови, као што су ограничена времена и ресурси за рад са родитељима, недостатак системске подршке и повремена незаинтересованост или отпор родитеља према овим темама. Због тога је потребно да предшколске установе и стручни сарадници константно унапређују своје компетенције и сарадњу са породицом, као и да иницирају и подрже системске активности које ће допринети ефикаснијем информисању и едукацији родитеља.

Улога предшколске установе и стручних сарадника у подршци родитељима је стога неодвојиви део савременог васпитно-образовног процеса, нарочито у контексту медијске писмености и дигиталног васпитања. Ово је предуслов за стварање здравих, информисаних и одговорних медијских навика код деце, али и за оснаживање родитеља као првих и најважнијих васпитача.

2.9. Како родитељи могу бити модел за децу у контексту медијског понашања

Родитељи могу бити модел за децу у контексту медијског понашања на следеће начине:

1. Управљање временом испред екрана:

Родитељи могу показати деци како да уравнотеже време које проводе на дигиталним уређајима, што је кључно за развој здравих навика (Lemish, 2008).

2. Избор садржаја:

Пажљив избор садржаја од стране родитеља утиче на способност деце да разликују квалитетне и манипулативне медијске поруке (Livingstone & Byrne, 2018).

3. Комуникација о медијима:

Отворени разговори о медијским порукама подстичу децу на критичко размишљање и развој медијске писмености (Eshet-Alkalai, 2004).

4. Понашање на интернету:

Родитељи својим одговорним понашањем на интернету могу моделом пренети друштвено прихватљиве дигиталне навике (Livingstone & Byrne, 2018).

5. Активно учешће:

Активно коришћење медија у образовне сврхе пружа позитиван пример деци (Lemish, 2008).

6. Развијање медијске писмености:

Када родитељи укључе децу у анализу медијских порука, то унапређује њихову способност критичког расуђивања (Eshet-Alkalai, 2004).

3. МЕТОДОЛОШКИ ДЕО РАДА

3.1. Предмет истраживања

Предмет истраживања је развој медијске писмености код родитеља деце предшколског узраста, са акцентом на разумевање њихових ставова, понашања и потреба у контексту медијске потрошње, као и њихових способности да пренесу те вештине на своју децу. Истраживање се фокусира на методе и стратегије које родитељи користе за одржавање безбедности деце у медијском окружењу, као и на начин на који они активирају свој критички однос према медијима. Допунски увиди добијени су кроз анкету са стручним сарадницима – педагогом и логопедом – као и кроз полуструктурисане интервјуе са васпитачима, који су накнадно уврштени у истраживање као логичан наставак на добијене податке из анкете. Овај комбиновани приступ омогућио је дубље разумевање како родитељских пракси, тако и професионалних увида васпитача и стручних сарадника у вези са медијским навикама деце и улогом предшколских установа у медијском образовању.

3.2. Циљеви и задаци истраживања

Циљ истраживања је испитати и анализирати степен развијености медијске писмености код родитеља деце предшколског узраста, као и добити увиде стручних сарадника и васпитача у вези са медијским навикама деце и сарадњом са родитељима.

На основу циља истраживања могу се поставити следећи задаци:

- Проценити ниво медијске писмености родитеља.
- Анализирати ставове родитеља према медијској безбедности и улози медија у животу деце.
- Проценити методе и стратегије које родитељи користе за контролу и надзор медијске потрошње деце.

- Истражити потребе родитеља за додатном едукацијом у области медијске писмености.
- Прикупити стручне увиде кроз интервјуе и анкете са васпитачима и стручним сарадницима ради бољег формулисања препорука.

3.2.1. Истраживачка питања

Уместо формулисања класичних хипотеза, у овом истраживању су постављена истраживачка питања, с обзиром на то да је циљ био прикупљање увида у постојеће ставове, праксе и потребе родитеља, као и креирање препорука за будуће интервенције и едукацију. Истраживачка питања су следећа:

1. Како родитељи деце предшколског узраста процењују своју медијску писменост?
2. Који су најчешћи облици медијске потрошње у породичном окружењу?
3. Како родитељи приступају селекцији и контроли медијских садржаја које деца конзумирају?
4. У којој мери родитељи осећају потребу за додатном едукацијом о медијима и медијском васпитању?
5. Каква је улога предшколске установе и стручних сарадника у подршци родитељима у области медијске писмености?

3.3. Контекст и узорак истраживања

Истраживање је спроведено у ПУ „Пчелица“, објекат „Бубамара“ са фокусом на родитеље деце која похађају пет вртићких група. Истраживање има за циљ да анализира ниво медијске писмености родитеља деце ових група и њихов однос према медијима, као и стратегије које користе у медијској едукацији своје деце.

Узорак је намеран, што значи да је изабран тако да представља разнолике родитеље у контексту узраста њихове деце и различитих образовних група у вртићу.

- Родитеље деце из пет вртићких група: две групе деце која су у години пред полазак у школу (предшколци), две старије групе и једна средња група.
- Укупно 88 родитеља
- Педагог и логопед установе који ће бити укључени у електронску анкету за допуну података и добијање увида у педагошки, развојни и стручни приступ медијској писмености у установи.
- Пет васпитача (по један из сваке групе), обухваћени полуструктурираним интервјуом ради прикупљања квалитативних података о пракси и сарадњи са родитељима.

3.4. Метода, технике и инструменти истраживања

Истраживање је засновано на комбинованом истраживачком дизајну који обједињује квантитативне и квалитативне методе. Овај приступ омогућава дубље разумевање феномена медијске писмености родитеља, као и увид у професионалну праксу васпитача и стручних сарадника.

Квантитативни део истраживања обухватио је онлајн анкету за родитеље деце узраста од 4 до 6 година. Анкета је садржала више тематских целина:

- ✓ општи демографски подаци,
- ✓ самопроцена нивоа знања и праксе у вези са медијима,
- ✓ медијске навике у породици,
- ✓ потребе и изазови у медијској едукацији.

Квалитативни део истраживања реализован је:

- ✓ анкетом за педагога и логопеда, са отвореним питањима,
- ✓ полуструктурираним интервјуима са васпитачима који су обухватили:

- запажања медијских навика деце,

- комуникацију са родитељима,
- примере добре праксе и изазове,
- предлоге за унапређење сарадње у области медијске едукације.

Овај део истраживања додат је током процеса као логичан наставак на добијене податке из анкете, ради боље интерпретације и формулисања препорука.

Интервју са васпитачима је спроведен као полуструктурисан разговор са отвореним питањима. Одговори нису били унапред понуђени, већ су васпитачи слободно износили своја мишљења и искуства. Анализа је рађена тематским приступом, уочавањем најчешћих образаца у одговорима.

3.5. Динамика истраживања

Истраживање је реализовано у следећим фазама:

1. Припрема инструмената и добијање сагласности родитеља и стручних сарадника.
2. Спровођење анкете: дистрибуирана родитељима од 24.3. до 28.3.2025. и стручним сарадницима од 7.4. до 11.4.2025. Анкета је била анонимна и добровољна.
3. Интервју са васпитачима: полуструктурисани интервјуи реализовани у периоду од 15.5. до 20.5.2025. године, у трајању од 20 до 30 минута, са унапред припремљеним питањима. Циљ је био прикупљање увида у:

- уочавање утицаја медија на децу
- комуникацију са родитељима,
- изазове у пракси и дилеме,
- предлоге за унапређење медијске писмености.

4. Прикупљање и обрада података:

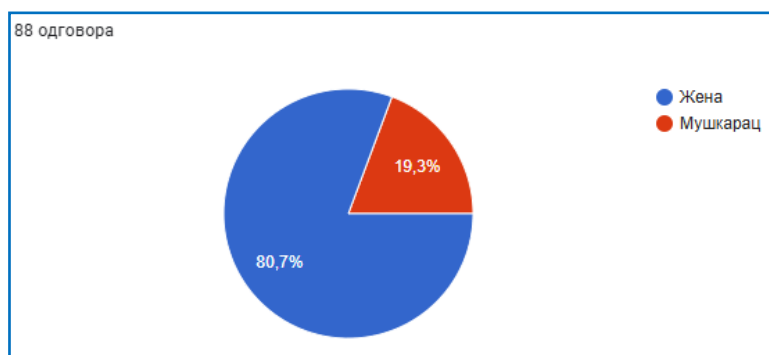
- Квантитативни подаци из анкета анализирани дескриптивно (проценти, графикони).
- Квалитативни одговори анализирани тематски – идентификоване су кључне теме и обрасци у одговорима.

5. Интерпретација резултата: формулисани су кључни налази и препоруке за унапређење медијске писмености родитеља деце предшколског узраста, уз посебан осврт на сарадњу породице и васпитача и потребу за системском подршком.

4. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

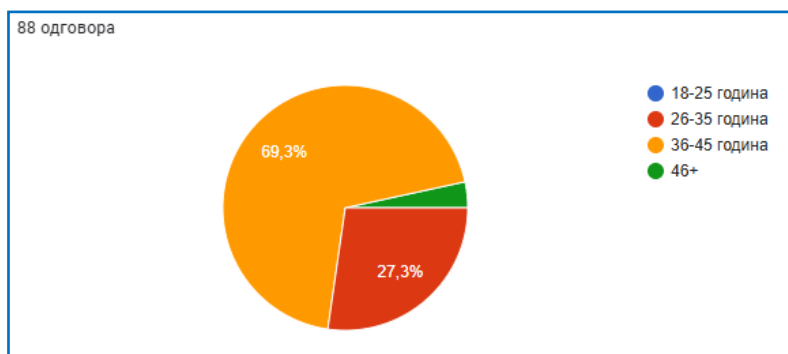
4.1.Анализа одговора родитеља деце предшколског узраста

У истраживању је учествовало укупно 88 родитеља деце предшколског узраста. Од укупног броја испитаника, 80,7% чине жене, док је 19,3% мушкараца, што указује на веће учешће мајки у анкетирању.

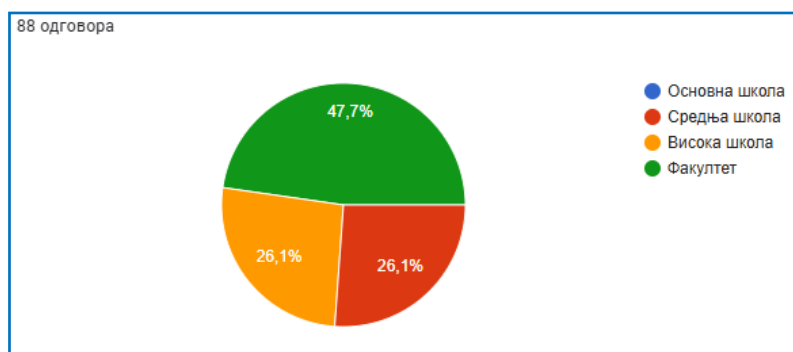
Графикон број 1: Одговор на питање: „Ваш пол?“

Најзаступљенија старосна група међу испитаницима је она између 36 и 45 година, што одговара типичном животном добу родитеља деце узраста од 4 до 6 година.

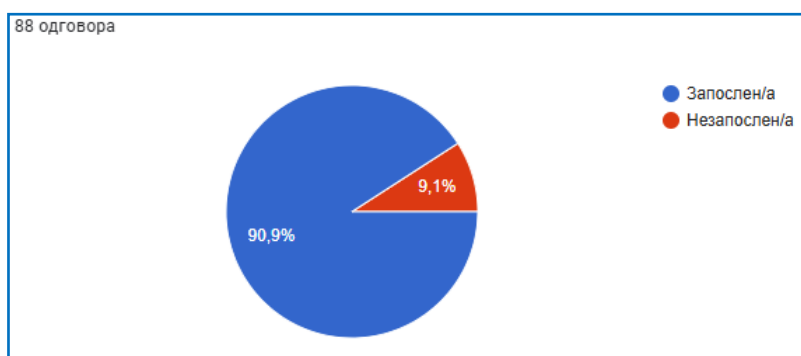
Графикон број 2: Одговор на питање: „Која је ваша старосна група?“

Када је реч о образовном статусу, 48% родитеља има високо образовање (факултет), што указује на релативно висок ниво образовне структуре узорка.

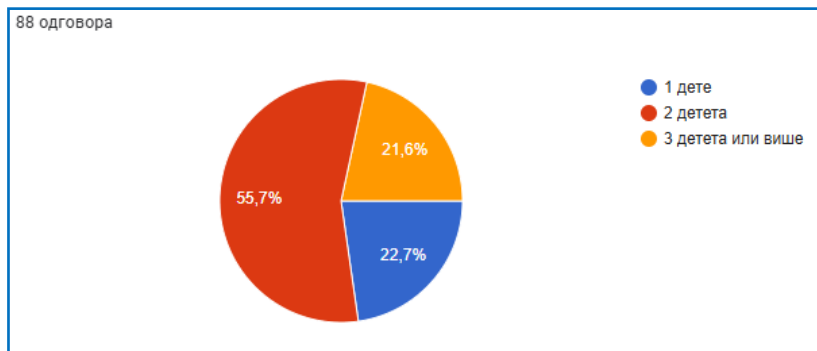
Графикон број 3: Одговор на питање: „Који је ваш ниво образовања?“

Такође, већина родитеља је запослена (91%), што је важан податак у контексту анализе медијских навика у породици и доступности времена за бављење садржајима који се односе на медијску писменост.

Графикон број 4: Одговор на питање: „Који је ваш радни статус?“

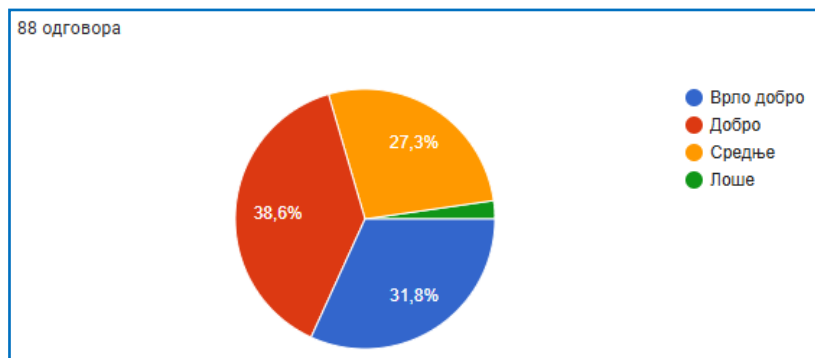
Више од половине родитеља, тачније 56%, навело је да у породици имају двоје деце, што је значајан податак у контексту породичне динамике и изложености деце медијским садржајима.

Графикон број 5: Одговор на питање: „Колико деце имате?“

На питање о сопственом знању у области медијске писмености, родитељи су се самооценили на следећи начин:

- 39% родитеља сматра да је њихово знање добро,
- 32% оцењује своје знање као врло добро,
- док 27% наводи да је њихово знање на средњем нивоу.
- 2% наводи да је лоше

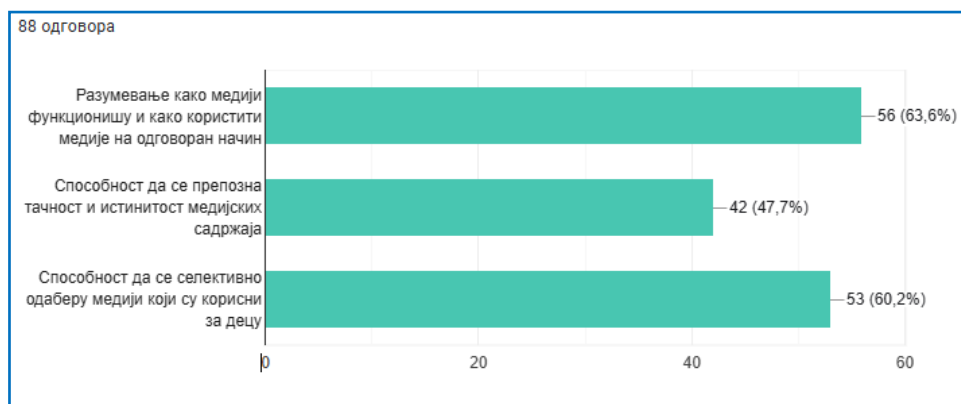

Графикон број 6: Одговор на питање: „Како бисте оценили своје знање о медијској писмености?“

Ови резултати показују да већина родитеља има позитивну перцепцију сопственог нивоа медијске писмености, али истовремено указују на простор за додатну едукацију и усмеравање, посебно у практичном аспектима примене знања у васпитању деце. Ови подаци одговарају на прво истраживачко питање: „Како родитељи деце предшколског узраста процењују своју медијску писменост?“.

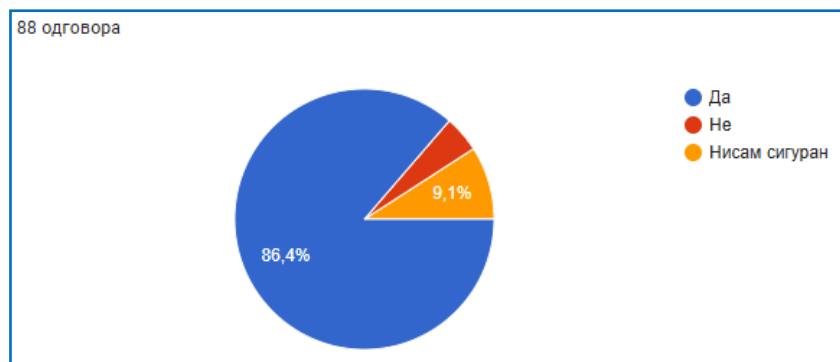
На питање шта за њих представља медијска писменост, родитељи су најчешће бирали следеће одговоре:

- 56 родитеља медијску писменост дефинише као разумевање како медији функционишу и како их користити на одговоран начин,
- 51 сматра да она подразумева способност селективног одабира медија за децу,
- мањи број родитеља наводи друге аспекте, попут критичког размишљања или техничке вештине употребе медија.

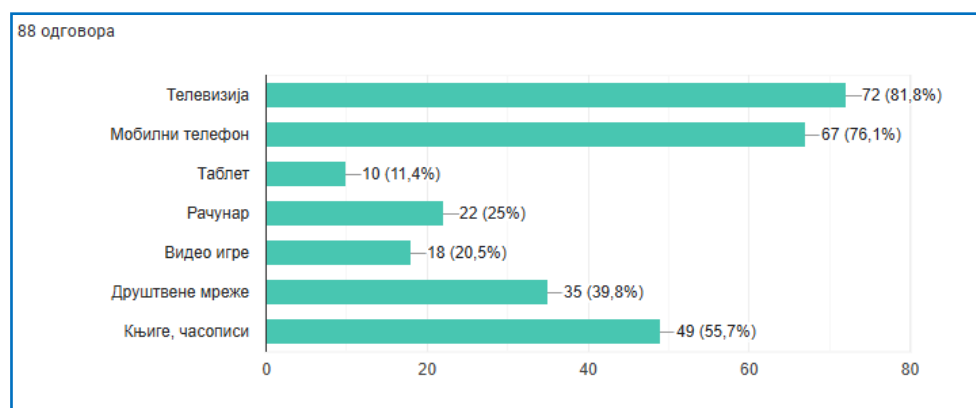
Графикон број 7: Одговор на питање: „Како дефинишете медијску писменост?“

Када је реч о ставу о значају медијске писмености код деце, чак 86% испитаника сматра да је медијска писменост веома важна, што указује на висок ниво свести о потреби за развијањем ове компетенције у раном детињству.

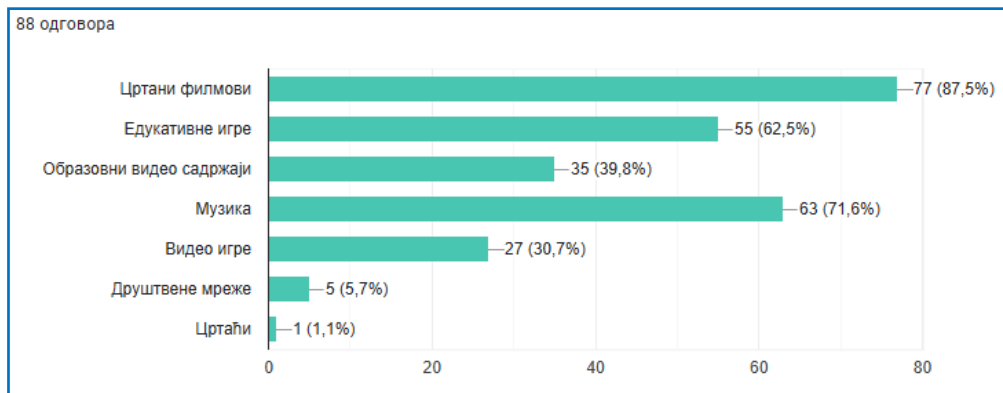
Графикон број 8: Одговор на питање: „Да ли сматрате да је медијска писменост важна за развој ваше деце?“

Родитељи су такође, упитани који се медији најчешће користе у њиховим домаћинствима. Највећи број испитаника, тачније 72 родитеља, навела су да је телевизија медиј који се највише користи у кући. Одмах иза телевизије по учесталости коришћења налази се мобилни телефон, који родитељи такође често помињу као медиј доступан деци. Са друге стране, најмање родитеља је навело видео игре и таблете као чест избор у свом домаћинству, што указује на мању заступљеност ових медијских форми код деце предшколског узраста. Ови резултати показују да су пасивни облици медијске употребе (попут гледања ТВ програма) и даље доминантни у односу на интерактивне и дигиталне медије, што има значајне импликације на обрасце понашања и навике деце у односу на медије. Овај подаци одговарају на друго истраживачко питање: „Који су најчешћи облици медијске потрошње у породичном окружењу?“.

Графикон број 9: Одговор на питање: „Које врсте медија најчешће користите код куће?“

На питање које медијске садржаје њихова деца најчешће користе, већина, односно 77 испитаника, навела је да су то цртани филмови, што је и очекивано с обзиром на узраст деце.

Графикон број 10: Одговор на питање: „Који су главни извори медијских садржаја које ваше дете користи?“

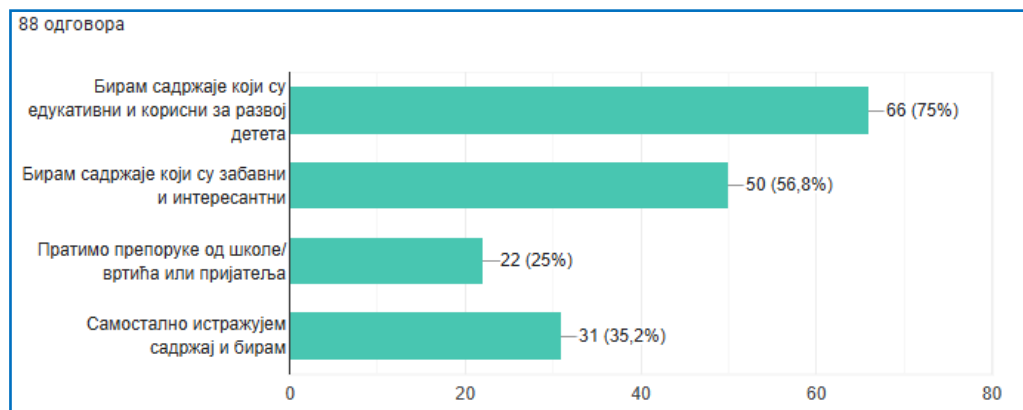
Знатно мање родитеља је навело музичке садржаје као честу форму медијске употребе, док су друштвене мреже најређе присутне – само 5 испитаника је изјавило да деца користе ову врсту медија, што указује на ограничену изложеност платформи које нису прилагођене узрасту предшколске деце.

На питање како се бирају медијски садржаји које деца прате, родитељи су најчешће истицали:

- 66 испитаника бирају едукативне садржаје,
- 50 испитаника бира забавне садржаје,
- 31 испитаник је навео да дете самостално бира медијске садржаје које конзумира.
- 22 испитаник прати препоруке

Ови резултати показују да већина родитеља има тенденцију ка свесном избору садржаја, али постоји и значајан број деце која већ у предшколском узрасту имају одређени ниво медијске самосталности. Ово потенцијално отвара простор за потребу за

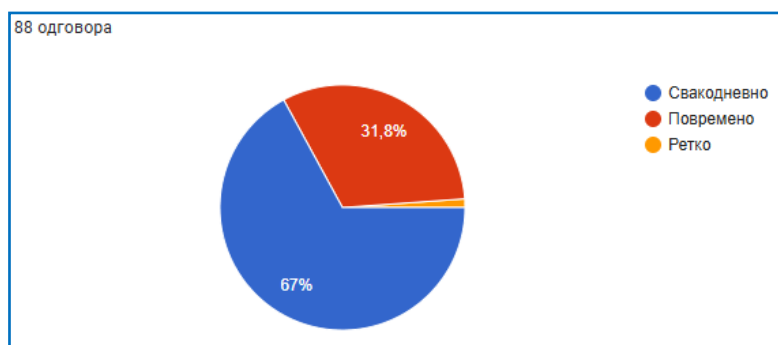
едукацијом родитеља о начинима праћења, контроле и вођења медијске употребе у складу са узрастом. Овим се добија увид у треће истраживачко питање: „Како родитељи приступају селекцији и контроли медијских садржаја које деца конзумирају?“

Графикон број 11: Одговор на питање: Како обично бирате медијске садржаје које ваше дете користи?“

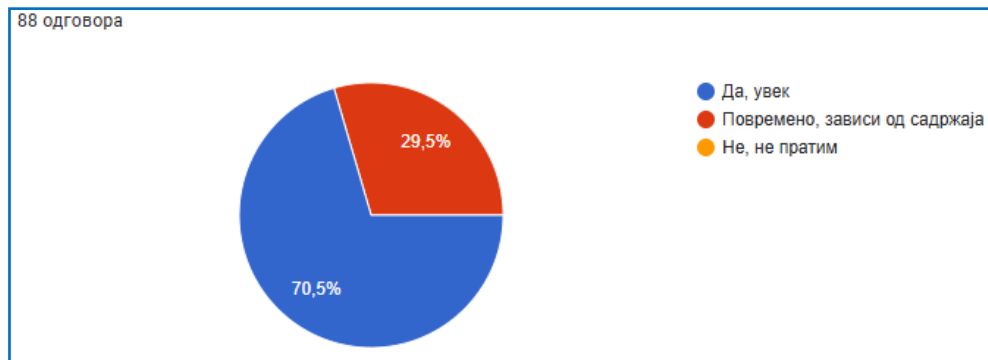
На питање „Колико често разговарате са својим дететом о садржајима које је видело на телевизији, интернету или друштвеним мрежама?“, 67% родитеља је одговорило да то чини свакодневно, док 32% то ради повремено.

Ови резултати указују на позитивну праксу у великом броју породица, где родитељи показују интересовање за медијске садржаје којима је дете изложено и те теме користе као прилику за разговор и објашњење.

Графикон број 12: Одговор на питање: „Колико често разговарате са својим дететом о садржају који је видело на телевизији, интернету или друштвеној мрежи?“

Када је у питању праћење медијског садржаја који деца конзумирају, 70,5% родитеља је изјавило да увек надгледају садржај, док 29,5% родитеља то чини у зависности од врсте садржаја.

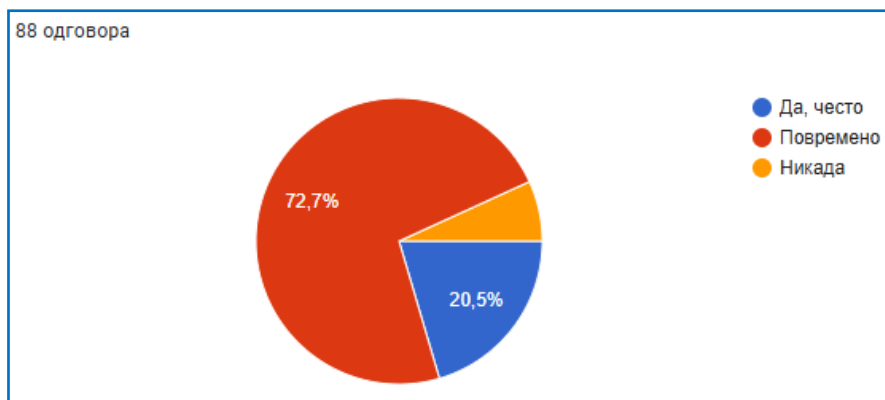

Графикон број 13: Одговор на питање: „Када ваше дете користи медије (тв, рачунар, телефон), да ли ви као родитељ пратите садржај који гледа? “

Ови подаци показују висок степен укључености родитеља у медијску активност деце, али и могућност да се кроз едукацију додатно ојачају критеријуми за избор садржаја и континуирано праћење у складу са узрастом и потребама детета.

На питање „Да ли користите технологију као алат за образовање вашег детета (образовне игре, апликације, едукативни видео садржаји)?“, 73% родитеља је изјавило да то чине повремено, док 21% наводи да то раде често и 6% наводи никада.

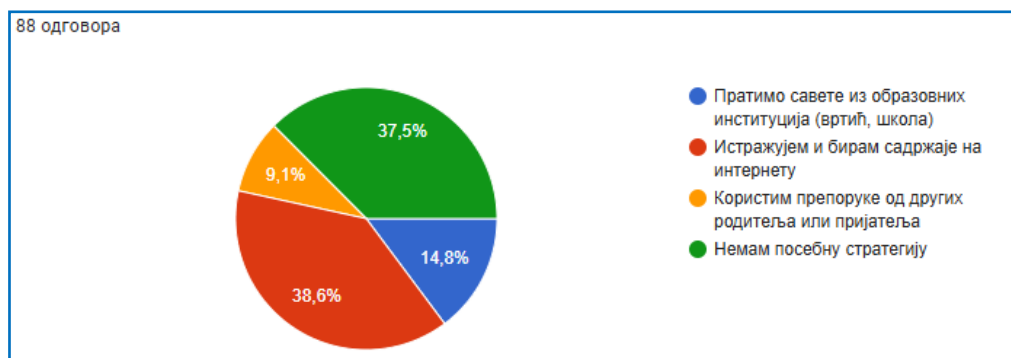
Ови резултати показују да родитељи препознају потенцијал технологије у едукативне сврхе, али да је употреба ових алата углавном нерегуларна и недовољно интегрисана у свакодневне активности деце. То указује на могућност унапређивања свести родитеља о квалитетним, узрасту прилагођеним дигиталним ресурсима и начинима на које се могу користити у контексту развоја дејјих вештина и знања.

Графикон број 14: Одговор на питање: „Да ли користите технологију као алат за образовање вашег детета (образовне игре, апликације, едукативни видео садржај)?

На питање „На који начин бирате едукативне садржаје за своје дете?“, 39% родитеља је навело да садржаје проналази путем интернета, 37% испитаника је изјавило да немају посебну стратегију при избору, док је 15% родитеља изјавило да прати савете добијене од стране васпитача или стручних сарадника у предшколској установи.

Ови резултати показују да већина родитеља бира едукативне садржаје на основу личне процене или претраге на интернету, без јасно дефинисаних критеријума, док релативно мали проценат користи стручне савете као смернице. Ово указује на потребу за систематским вођењем и едукацијом родитеља у области медијске писмености, како би се обезбедио квалитетан и безбедан избор медијских садржаја који су прилагођени узрасту и развојним потребама деце.

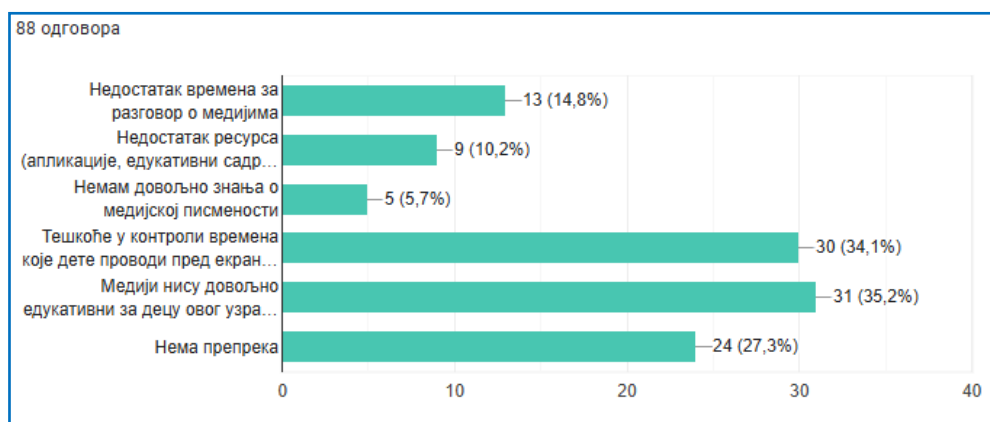

Графикон број 15: Одговор на питање: „На који начин бирате едукативне садржаје за своје дете? “

На питање „Које препреке имате у развијању медијске писмености код свог детета?“, родитељи су најчешће истицали следеће изазове:

- 31 испитаник је навео да медији нису довољно едукативни и прилагођени узрасту предшколске деце,
- 30 испитаника је истакло тешкоће у контроли времена које дете проводи пред екранима.
- 24 испитаника је истакло да нема препрека
- 13 испитаника је истакло недостатак времена за разговор

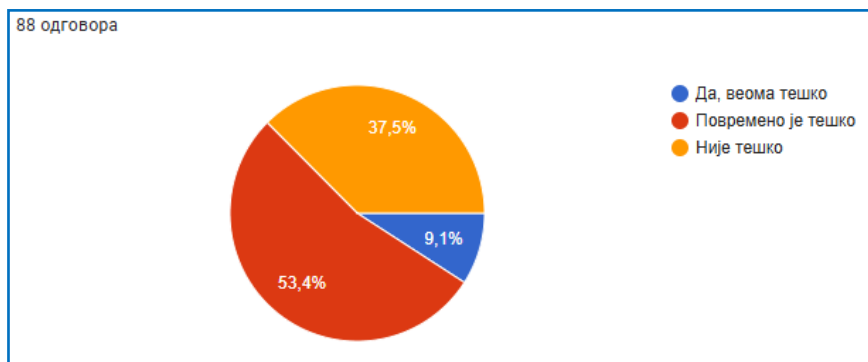
Ови подаци указују да родитељи, иако имају свест о значају медијске писмености, наилазе на практичне препреке при њеној реализацији у свакодневном животу. Недостатак квалитетних, узрасту прилагођених садржаја, као и изазови у управљању временом проведеним пред екранима, представљају главне области у којима је потребна додатна подршка родитељима.

Графикон број 16: Одговор на питање: „Ко је препреке имате у развијању медијске писмености код своје деце?“

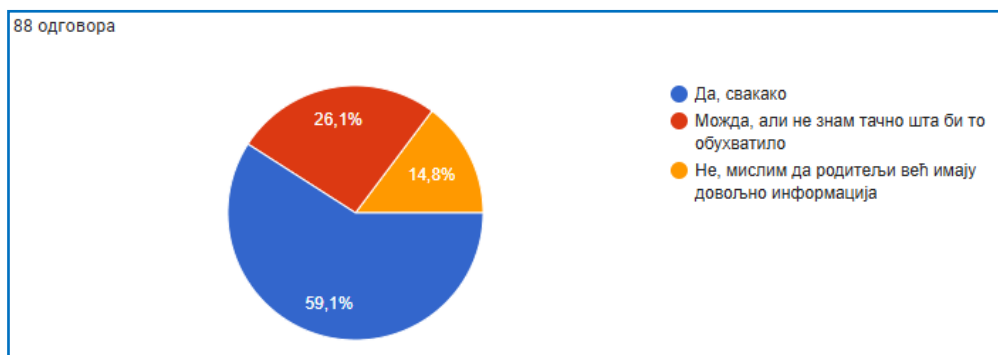
На питање „Да ли вам је тешко да контролишете време које ваше дете проводи пред екранима?“,

- 53% родитеља одговорило је да им је то повремено тешко,
- 9% је навело да им је то веома тешко, док 38% родитеља сматра да немају потешкоћа у контроли.

Графикон број 17: Одговор на питање: „Да ли мислите да је тешко контролисати количину времена коју ваше дете проводи уз екран?“

Када је у питању потреба за едукацијом у области медијске писмености, 59% испитаника изјавило је да свакако сматра да је потребно више едукације за родитеље. Ови подаци пружају одговор на четврто истраживачко питање: „У којој мери родитељи осећају потребу за додатном едукацијом о медијима и медијском васпитању?“.

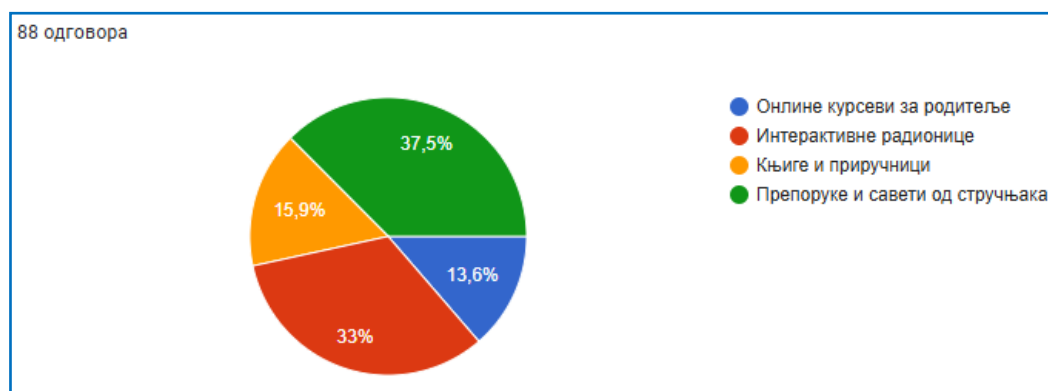

Графикон број 18: Одговор на питање: „Да ли мислите да би требало да постоји више едукације за родитеље у области медијске писмености?“

Као одговор на питање „Које врсте образовних материјала бисте желели да имате на располагању за боље развијање медијске писмености код свог детета?“, родитељи су навели:

- 37% би желело препоруке и савете од стручњака (психолога, логопеда, педагога...),
- 33% је заинтересовано за интерактивне радионице,
- 14% би користило онлајн курсеве,
- 16% би користило књиге и приручнике.

Ови подаци потврђују висок степен мотивације родитеља за додатну подршку, али и указују на потребу за системском и доступном едукацијом, као и за сарадњом између родитеља и стручних служби у предшколским установама.

Графикон број 18: Одговор на питање: „Које врсте образовних материјала бисте желели да имате на располагању за боље развијање медијске писмености код свог детета?“

4.2. Анализа одговора педагога предшколске установе

У истраживање је укључен и педагог са 24 године радног искуства у ПУ „Пчелица” у Сремској Митровици, са циљем да се добије стручни увид у присуство теме медијске писмености у раду установе, као и у комуникацију са родитељима на ову тему.

Педагог је навела да се тема утицаја медија на децу и породицу најчешће јавља у оквиру сарадње са родитељима и у разговорима са васпитачима, посебно приликом анализе медијских садржаја (филмова) које деца доносе у вртић. Ово указује на постојање одређеног степена свести о важности медијског садржаја, али не и на систематски приступ медијском образовању у установи. Ови подаци допуњују пето истраживачко питање: „Каква је улога предшколске установе и стручних сарадника у подршци родитељима у области медијске писмености?“.

Када је реч о медијској писмености родитеља, педагог истиче да родитељи активно користе савремене видове комуникације – пре свега вибер групе и електронску комуникацију, као и електронски систем уписа деце. Такође, родитељи све чешће сарађују са васпитачима у креирању и слању дигиталне документације. Ипак, ова писменост се односи више на техничку употребу дигиталних алата, него на критичко разумевање медијских садржаја.

Као најчешћи облици медијског утицаја код деце, педагог истиче појаву ликова из видео-игара и филмова у дечјој игри, као и утицај друштвених мрежа као што је ТикТок код старије деце, што се манифестује кроз гестове, говор и коришћење енглеских речи. То указује на све већи утицај популарне медијске културе на језичке и комуникацијске обрасце деце.

Иако родитељи директно не иницирају разговоре о утицају медија, педагог наводи да се током индивидуалних консултација ипак додирују те теме, посебно у контексту комуникационог развоја и подршке детету.

У установи не постоје систематске едукативне активности на тему медијске писмености, што се показује као значајан простор за унапређење. Педагог као могуће

решење препознаје организовање трибина и отворених разговора са родитељима, што се у потпуности подудара са исказаним потребама родитеља у анкети. Она је такође изразила спремност да учествује у креирању или реализацији програма за родитеље у области медијске писмености.

На последње питање о додатним запажањима или препорукама, педагог није имала специфичне примере у овом тренутку.

4.3. Анализа одговора логопеда предшколске установе

У оквиру истраживања, прикупљено је и стручно мишљење логопеда који је запослен у ПУ „Пчелица“ у Сремској Митровици и има годину дана радног искуства у овој установи. Њени одговори указују на снажну повезаност између изложености деце медијским садржајима и одређених потешкоћа у говорно-језичком развоју.

Логопед наводи да врло често има прилику да индивидуално разговара са родитељима о утицају медија, посебно у контексту развоја говора и језика. Овакви разговори служе као простор за едукацију родитеља о последицама превелике изложености медијима. И овај сегмент доприноси разумевању улоге стручних сарадника у медијском описмењавању родитеља, у складу са петим истраживачким питањем.

Најчешћи проблеми које логопед идентификује код деце изложене медијима укључују:

- смањену потребу за комуникацијом,
- одсуство вербалне комуникације са вршњацима и одраслима,
- понављање фраза из медијских садржаја без разумевања,
- нефункционалну употребу језика у реалним социјалним ситуацијама.

Логопед наводи неколико специфичних промена:

- употреба енглеских речи без развијене базе матерњег језика,

- оскудан речник,
- касно проговарање,
- краткотрајна пажња,
- доминација пасивне, једносмерне комуникације.

Истиче се да су поједини родитељи недовољно информисани о утицају медија на говорно-језички развој. Често се за савет обраћају тек када неко из окружења примети проблеме у комуникацији детета.

У пракси, логопед иницира теме утицаја медија у оквиру индивидуалних разговора, а повремено и у сарадњи са другим стручним сарадницима. До сада нису организоване посебне радионице на ову тему, али постоји спремност и заинтересованост да се у том правцу развијају нове форме едукације.

За едукацију родитеља предлаже:

- кратке презентације на родитељским састанцима,
- постављање информативног материјала у „кутак за родитеље“,
- практичне савете како да медијски садржаји постану основ за интеракцију (нпр. заједничко гледање цртаних филмова уз постављање питања, именовање ликова и сл.).

Такође, истиче да је немогуће у потпуности изоловати дете од дигиталних медија, али да је могуће свестрано ублажити њихов негативан утицај кроз:

- ограничење времена испред екрана,
- избор адекватних садржаја,
- активно учешће родитеља у медијском искуству детета.

4.4. Анализа полуструктурисаних интервјуа са васпитачима

1. Како у свом раду посматрате утицај медија на развој деце предшколског узраста?

Сви васпитачи су истакли да медији имају значајан утицај на развој деце, како позитиван тако и негативан. Наводе да медији могу подстаћи говор, машту и учење, али и довести до пасивности, поремећаја пажње и агресивног понашања. Васпитачи наглашавају важност родитељског надзора и селекције садржаја.

2. Да ли и како разговарате са родитељима о коришћењу медија код деце?

Већина васпитача наводи да та тема повремено долази на дневни ред, углавном у контексту индивидуалних разговора са родитељима. Истичу да би волели да имају више прилика за систематске разговоре или тематске родитељске састанке.

3. Које су најчешће дилеме или питања родитеља везана за медије и децу?

Најчешћа питања односе се на време које деца смеју да проведу пред екранима, препоруке за едукативне садржаје и последице изложености „непримереним“ садржајима. Родитељи, према речима васпитача, често траже савет како да медије користе на „безбедан и користан“ начин.

4. Како васпитачи могу да помогну родитељима у развоју медијске писмености?

Васпитачи истичу своју улогу у едукацији и посредовању – кроз давање препорука, спровођење радионица и укључивање медијске едукације у редовне активности. Наглашавају да им је потребна и институционална подршка у виду материјала и стручне обуке. Ови увиди директно одговарају на пето истраживачко питање, посебно у погледу препорука за унапређење сарадње установе и родитеља у области медијске писмености.

5. Да ли постоје активности или радионице у вашој установи које се баве овом темом? Ако нема, да ли сматрате да је потребно да се организују?

Сви испитани васпитачи наводе да до сада нису организоване посебне радионице посвећене медијској писмености, али да постоји велико интересовање и простор за то. Сматрају да је таква едукација неопходна и за родитеље и за децу.

6. Које препоруке бисте дали за унапређење сарадње између васпитача и родитеља у вези медијске писмености?

Најчешће препоруке укључују: организовање тематских састанака, размену препорука за квалитетан садржај, едукативне табле у установи са саветима и већу улогу стручних сарадника у тим процесима.

5. ДИСКУСИЈА

У овом поглављу приказује се интерпретација добијених резултата у светлу теоријских полазишта и претходних истраживања. Такође, указује се на практичне импликације, могућности примене и даље правце развоја медијске писмености код родитеља деце предшколског узраста.

5.1. Тумачење резултата у контексту постојећих теоријских истраживања

Резултати добијени кроз истраживање одговарају на постављена истраживачка питања и потврђују комплексност медијске писмености у породичном и институционалном контексту. Квантитативна и квалитативна анализа показују како родитељи процењују сопствено знање, које облике медијске потрошње негују, како селекују садржаје, у којој мери исказују потребу за едукацијом и какву улогу имају стручни сарадници у подршци родитељима.

Ови налази су разматрани у односу на постојећа теоријска полазишта и истраживања, што је омогућило дубље разумевање значаја медијске писмености у васпитно-образовном раду са децом предшколског узраста.

5.2. Тумачење резултата у контексту постојећих теоријских истраживања

Резултати овог истраживања потврђују важност медијске писмености као једног од савремених изазова у васпитању деце предшколског узраста. Већина родитеља препознаје медије као важан сегмент дечијег одрастања, али истовремено указује на несигурност и недостатак знања у вези са селекцијом и праћењем медијских садржаја. Овај налаз је у складу са сазнањима из претходних истраживања (Livingstone et al., 2018; Holloway et al., 2013), која показују да родитељи често делују интуитивно, без довољне подршке или алата за медијско родитељство.

Подаци потврђују тезу да медијска писменост одраслих директно утиче на медијске навике и развој деце, нарочито у породичном контексту где родитељи моделују понашање. Иако прате шта деца гледају, родитељи у истраживању често немају јасно дефинисане критеријуме за избор садржаја. Ипак, већина њих је изразила спремност да учествује у радионицама и саветовањима, што отвара простор за педагошку интервенцију и системску подршку.

Квалитативни подаци добијени полуструктурираним интервјуима са васпитачима представљају важан допринос истраживању. Васпитачи су истакли све учесталије негативне последице прекомерне или непримерене употребе медија код деце: смањену концентрацију, сиромашан речник, тешкоће у комуникацији и повећану агресивност. Њихова запажања потврђују ставове логопеда, који указује на успорен говорни развој, као и педагога, који наглашава одсуство институционалне подршке у овом домену. Ови увиди допуњују анкетне резултате и уједно показују сложеност проблема.

5.3. Потреба за имплементацијом образовних програма за родитеље

Истраживање показује да родитељи желе подршку и спремни су за едукацију. Управо то указује на потребу за структурираним и континуираним образовним програмима који би имали за циљ подизање свести, јачање критичког односа према медијима и оспособљавање родитеља за активну селекцију медијских садржаја.

Ови програми би могли укључивати тематске радионице, родитељске састанке, саветовалишта, као и дигиталне водиче за избор квалитетног медијског садржаја. Васпитачи су у интервјуима истакли да им недостају алати и материјали за ову врсту подршке родитељима, што јасно указује на потребу за институционалним решењима. Сарадња са релевантним организацијама, попут Фондације „Новак Ђоковић“, која промовише медијску писменост у оквиру програма „Подршка, не перфекција“, може представљати добру основу за реализацију ових програма.

5.4. Могућности за даљи развој медијске писмености код родитеља

Медијска писменост родитеља може се унапређивати кроз више праваца. Предшколске установе имају кључну улогу у покретању образовних активности, али и у умрежавању са другим институцијама и организацијама. Увођење редовних едукативних садржаја у годишње програме рада (нпр. кроз *Савете родитеља, отворене дане, мини курсеве*) може постати део системског приступа у унапређивању родитељских компетенција у области медијске писмености.

Такође, дигитални ресурси – попут кратких видео-клипова, електронских водича, веб апликација за родитеље – могу послужити као допунски или алтернативни облици учења, посебно у урбаним срединама или за оне родитеље који имају ограничено време за учешће у радионицама. Развој медијске писмености не подразумева само техничку способност управљања медијима, већ пре свега разумевање утицаја медијских порука, неговање критичког мишљења и формирање здравих навика код деце, што представља кључни део родитељских компетенција у савременом медијском окружењу.

У том контексту, предлажу се следеће конкретне активности:

- **Организовање радионица за родитеље** на теме као што су: „*Медији и моје дете*“, „*Како изабрати добар медијски садржај*“ и „*Постављање граница у дигиталном окружењу*“, у сарадњи са стручним сарадницима предшколске установе (педагог, логопед, психолог).
- **Увођење тематских пројеката**, као што је „*Медијска недеља у вртићу*“, током које би се деца, родитељи и васпитачи заједнички бавили медијским садржајима, њиховим разумевањем, стварањем и критичком анализом.
- **Стручна едукација за васпитаче** кроз семинаре, вебинаре и интерне радионице, усмерене на разумевање медија, њиховог утицаја на децу, као и на методе комуникације са родитељима по овим темама. Потребно је израдити приручнике и препоруке за праксу у васпитно-образовном раду.
- **Сарадња са релевантним организацијама**, као што је Фондација Новака Ђоковића, кроз програм „*Подришка, не перфекција*“, која нуди подршку модерном

родитељству и промовише развој медијске писмености кроз приступачне ресурсе и едукације.

5.5. Могући изазови и препреке у имплементацији

Иако постоји јасна потреба и интересовање, увођење образовних програма није без препрека. Главне изазове представљају:

- ограничено време родитеља за учешће у активностима,
- недовољни ресурси и подршка предшколским установама,
- непостојање стандардизованих програма медијског родитељства,
- отпорност појединих родитеља на промене или осећај кривице због досадашњих навика.

Институционална подршка, обука васпитача и оснаживање сарадње са породицом представљају кључне предуслове за превазилажење ових изазова. Такође, важно је да се садржаји и приступ прилагоде потребама различитих група родитеља, уз поштовање њихових ресурса и животних околности.

Табела 3: Изазови и препоруке у имплементацији

Изазови	Препоруке
Недовољно знање родитеља о критеријумима за избор медијских садржаја	Организовање едукативних радионица и саветовалишта у оквиру вртића
Прекомерна изложеност деце дигиталним медијима	Едукација родитеља о последицама и препорукама стручњака (логопеда, педагога, психолога)
Недостатак институционалне подршке и системских програма у вртићима	Развој интерсекторских програма у сарадњи са фондацијама, стручњацима и локалном заједницом
Ограничено време и мотивација родитеља	Прилагођавање термина активности, коришћење онлајн ресурса (видео, брошуре, мобилне апликације)
Недовољна обученост васпитача за рад са родитељима на тему медија	Стручна усавршавања и обуке васпитача у области дигиталног родитељства и медијског образовања
Неједнак приступ информацијама у различитим срединама (град/село)	Умрежавање вртића, размена примера добре праксе, укључивање локалних медија и библиотека

6. ЗАКЉУЧАК

Истраживање је реализовано с циљем да одговори на следећа истраживачка питања:

1. Како родитељи деце предшколског узраста процењују своју медијску писменост?
2. Који су најчешћи облици медијске потрошње у породичном окружењу?
3. Како родитељи приступају селекцији и контроли медијских садржаја које деца конзумирају?
4. У којој мери родитељи осећају потребу за додатном едукацијом о медијима и медијском васпитању?
5. Каква је улога предшколске установе и стручних сарадника у подршци родитељима у области медијске писмености?

Резултати су показали да већина родитеља предшколске деце има свест о значају медијске писмености и препознаје потребу за едукацијом у овој области. Родитељи сматрају да су медији важни у животу деце и најчешће се ослањају на телевизију, мобилне телефоне и цртане филмове као изворе медијског садржаја. Иако се труде да бирају едукативне садржаје и надгледају децу приликом коришћења медија, у пракси се јављају изазови у погледу времена пред екранима, квалитета садржаја и недостатка јасних критеријума за избор.

Значајан број родитеља изјављује да нема стратегију селекције медијских садржаја, али исказује висок степен заинтересованости за едукацију — кроз радионице, саветовалишта и дигиталне ресурсе. Иако са децом разговарају о медијима, потребна је системска подршка и чвршћа сарадња са предшколским установама.

Ставови логопеда и педагога потврђују резултате анкете: медији имају снажан утицај на говорно-језички и социо-емоционални развој деце, што указује на важност правовремене едукације родитеља. Васпитачи су такође потврдили да је медијска тема присутна у индивидуалним разговорима, али не и као системска пракса, и предложили су да се организују тематски родитељски састанци и израде едукативни материјали.

Истраживање препоручује:

1. Организовање радионица и едукативних програма за родитеље;
2. Израду стручних водича и дигиталних ресурса;
3. Јачање сарадње између родитеља и стручних сарадника у вртићима;
4. Увођење медијске писмености у редовне програме родитељског саветовања;
5. Искористити добре праксе, као што је сарадња ПУ „Пчелица“ са Фондацијом „Новак Ђоковић“ у оквиру програма „Подршка, не перфекција“.

Ови закључци показују да је неопходно стратешко деловање у циљу развоја медијске писмености код родитеља, како би били оснажени да буду медијски водичи и ментори својој деци у дигиталном добу.

ЛИТЕРАТУРА

- American Academy of Pediatrics. (2016). Media and young minds. *Pediatrics*, 138(5), e20162591. <https://doi.org/10.1542/peds.2016-2591>
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *The Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56–95.
- Eshet-Alkalai, Y. (2004). Digital literacy: A conceptual framework for survival skills in the digital era. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 13(1), 93–106.
- European Commission. (2020). *Digital education action plan 2021–2027: Resetting education and training for the digital age*. Publications Office of the European Union.
- European Commission. (2021). *Communication on the digital compass: The European way for the digital decade*. Publications Office of the European Union.
- Hobbs, R. (2010). *Digital and media literacy: A plan of action*. The Aspen Institute.
- Holloway, D., Green, L., & Livingstone, S. (2013). *Zero to eight: Young children and their internet use*. EU Kids Online, London School of Economics and Political Science.
- Janković, M., & Dmitrić, Lj. (2011). Primena računara u pripremnom predškolskom programu. In *Zbornik radova 6. međunarodnog simpozijuma: Tehnologija, informatika i obrazovanje za društvo učenja i znanja* (pp. 288–291). Čačak: Tehnički fakultet.
- Lemish, D. (2008). *Deca i televizija* (M. Vasić, Prev.). Beograd: Klio.
- Livingstone, S., & Byrne, J. (2018). Parenting in the digital age: The challenges of parental responsibility in comparative perspective. *Digital Future Commission*.
- Livingstone, S., & Helsper, E. J. (2007). Gradations in digital inclusion: Children, young people and the digital divide. *New Media & Society*, 9(4), 671–696. <https://doi.org/10.1177/1461444807080335>

Milenković, S. (2022). Interkulturalizam i uticaj medija u komunikaciji u ranom uzrastu. In I. Ivanić, S. Ilić & D. Radović (Eds.), *Interculturalism in Education: Zbornik radova sa 8. međunarodne konferencije „InterKult 2022“* (pp. 46–47). Novi Sad: Pedagoški zavod Vojvodine.

Milenković, S. (2023a). Development of digital and communication competence at an early age. In *Media and Challenges of Modern Society 2023* (p. 7). Niš: Faculty of Philosophy, University of Niš.

Milenković, S. (2023b). Uticaj digitalnih medija na porodicu i roditeljstvo. In *Zbornik radova: Mediji i izazovi savremenog društva* (pp. 33–34). Novi Sad: Fakultet za medije i komunikacije.

Milenković, S., & Ristić, M. (2023). Media literacy in communication skills and competencies in early age. In E. İlhan Şahin & Z. Khalilli (Eds.), *4th International Antalya Scientific Research and Innovative Studies Congress* (p. 1148). Antalya, Türkiye. ISBN: 978-625-367-097-9.

Milenković, S., & Ristić, M. (2024). Digitalne tehnologije u razvoju komunikacije na maternjem jeziku predškolaca. In P. M. Jašović (Ed.), *Zbornik radova sa Osamnaeste konferencije „Vaspitač u 21. veku“* (pp. 143–149). Aleksinac: Akademija vaspitačko-medicinskih strukovnih studija.

Milenković, S., Bursać, J., & Ristić, M. (2024). Komunikativna funkcija kulture u digitalnom okruženju dece. In A. Penjišević (Ed.), *Strateško pozicioniranje kulture u digitalnom i tradicionalnom medijskom okruženju* (pp. 37–38). Sremski Karlovci: Centar za kulturu, edukaciju i medije „Akademac“. ISBN: 978-86-81866-07-8.

Milenković, S., Dražić, D., & Ristić, M. (2023). Role of the media in learning of preschool children. In K. Göçer (Ed.), *Book of Abstracts: Çukurova 11th International Scientific Researches Conference* (pp. 154–155). Adana, Turkey. ISBN: 978-625-367-278-2.

Novak Đoković Foundation. (2024). *Podrška, ne perfekcija: Program za osnaživanje roditelja*. Beograd: Novak Đoković Fondacija.

Potter, W. J. (2004). *Theory of media literacy: A cognitive approach*. Sage Publications.

UNESCO. (2011). *Media and information literacy curriculum for teachers*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

UNESCO. (2021). *Media and information literacy: Challenges and prospects in the digital age*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

Vasić, S. (1968). *Govor vašeg deteta*. Beograd: Zavod za udžbenike.

ПРИЛОЗИ

Прилог бр. 1

Анкета за родитеље

Истраживач: Наташа Стеванић, студент на мастер струковним студијама на Високој школи струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре- Сирмијум у Сремској Митровици.

Учесници анкете: родитељи деце узраста 4-6 година у ПУ „Пчелица“ објект „Бубамара“. Анкета за родитеље на тему развијање медијске писмености родитеља деце предшколског узраста.

Поштовани родитељи,

Наша колегиница тренутно ради истраживачки рад на тему „Развијање медијске писмености родитеља деце предшколског узраста“, и у оквиру овог истраживања жели да прикупи мишљења родитеља о овој важној теми. Ваша искуства и ставови о медијској писмености су нам од велике вредности.

У прилогу вам шаљемо анкету, коју би било идеално да попуне оба родитеља, јер ће то допринети што целовитијем приказу ставова и мишљења. Ваш удео у овом истраживању биће од велике помоћи у даљем развоју и унапређењу овог подручја. Молимо вас да анкету попуните до петка 28.03. како бисмо имали довољно времена за анализу резултата.

Унапред захваљујемо на времену и труду који ћете посветити попуњавању анкете.

Питања:

1. Ваш пол?
2. Која је ваша старосна група?
3. Који је ваш ниво образовања?
4. Који је ваш радни статус?

5. Колико деце имате?
6. Како бисте оценили своје знање о медијској писмености?
7. Како дефинишете медијску писменост?
8. Да ли сматрате да је медијска писменост важна за развој ваше деце?
9. Које врсте медија најчешће користите код куће?
10. Који су главни извори медијских садржаја које ваше дете користи?
11. Како обично бирате медијске садржаје које ваше дете користи?
12. Колико често разговарате са својим дететом о садржају који је видело на телевизији, интернету или друштвеној мрежи?
13. Када ваше дете користи медије (тв, рачунар, телефон), да ли ви као родитељ пратите садржај који гледа?
14. Да ли користите технологију као алат за образовање вашег детета (образовне игре, апликације, едукативни видео садржај)?
15. На који начин бирате едукативне садржаје за своје дете?
16. Ко је препреке имате у развијању медијске писмености код своје деце?
17. Да ли мислите да је тешко контролисати количину времена коју ваше дете проводи уз екран?
18. Да ли мислите да би требало да постоји више едукације за родитеље у области медијске писмености?
19. Које врсте образовних материјала бисте желели да имате на располагању за боље развијање медијске писмености код свог детета?

Прилог бр. 2

Анкета за педагога

Учесник анкете: педагог установе ПУ „Пчелица“ Сремска Митровица

Питања:

1. Колико дуго радите као педагог у предшколској установи?

2. Да ли сте у свом раду имали прилике да се бавите темом медија и њиховог утицаја на децу и породицу? У ком контексту?
3. Како бисте описали ниво медијске писмености родитеља у вашој установи?
4. Који су најчешћи облици медијског утицаја које уочавате код деце предшколског узраста?
5. Да ли родитељи показују интересовање за савете или разговоре у вези са утицајем медија на развој детета?
6. Да ли се у установи у којој радите организују едукативне активности или родитељски састанци који се баве темом медија и медијске писмености? Ако да, какви су утисци?
7. По вашем мишљењу, на који начин би се могла унапредити медијска писменост родитеља у оквиру рада предшколске установе?
8. Да ли бисте као педагог били заинтересовани да учествујете у креирању или реализацији програма за родитеље на ову тему?
9. Да ли имате нека посебна запажања, примере из праксе или препоруке које желите да поделите у вези са овом тематиком?

Прилог бр. 3

Анкета за логопеда

Учесник анкете: логопед установе ПУ „Пчелица“ Сремска Митровица

Питања:

1. Колико дуго радите као логопед у предшколској установи?
2. Да ли у оквиру свог рада имате прилику да разговарате са родитељима о утицају медија на развој деце? Ако да, у ком контексту?
3. Примећујете ли утицај медијских садржаја на говор и језички развој деце? Ако да, опишите какав утицај најчешће уочавате.
4. Које промене у говору, језику или комуникацији детета повезујете са употребом дигиталних медија?
5. Да ли родитељи траже ваше мишљење или савете у вези са коришћењем медија код деце? Ако да, о чему се најчешће ради?

6. Да ли сматрате да је родитељима потребна додатна едукација на тему медијске писмености? Зашто?
7. Да ли је установа у којој радите организовала било какве радионице или сусрете са родитељима на ову тему? Каква су ваша искуства?
8. Да ли би као логопед, били вољни да учествујете у едукацији родитеља на тему утицаја медија на језички развој деце? Како замишљате такву едукацију?
9. Да ли имате додатна запажања, личне примере или препоруке које бисте желели да поделите у вези са овом темом?

Прилог бр. 4

Питања за интервју са васпитачима и позив за учешће васпитача у интервјуу

Поштована,

У оквиру свог мастер рада на тему развоја медијске писмености родитеља предшколске деце, спроводим истраживање које укључује и полуструктурисане интервјуе са васпитачима у предшколским установама. Циљ је да се боље разумеју њихова искуства, ставови и предлози у вези са сарадњом са родитељима и подршком у области медијске писмености.

Била бих захвална ако бисте одвојили мало времена и учествовали у интервјуу који би трајао око 30-45 минута. Интервју ће бити вођен у договореном термину и месту које вам највише одговара.

Ваш допринос ће бити веома значајан за квалитет и релевантност истраживања.

Унапред хвала на сарадњи и подршци.

Срдачан поздрав.

Упитник за васпитаче је конципиран као полуструктурисани интервју са отвореним питањима. Васпитачима је остављен простор да слободно одговоре, у складу са сопственим искуством и запажањима.

Питања:

1. Како у свом раду посматрате утицај медија на развој деце предшколског узраста?
2. Да ли и како разговарате са родитељима о коришћењу медија код деце?
3. Које су најчешће дилеме или питања родитеља везана за медије и децу?
4. Како васпитачи могу да помогну родитељима у развоју медијске писмености?
5. Да ли постоје активности или радионице у вашој установи које се баве овом темом? Ако нема, да ли сматрате да је потребно да се организују?
6. Које препоруке бисте дали за унапређење сарадње између васпитача и родитеља у вези медијске писмености?